

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/63/2024
Identifikačné číslo spisu: 3105209936
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:3105209936.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. Q., narodeného dňa XX. XX. XXXX, Q., T. K. Č.. X, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. M. Mareková, s. r. o., Trenčín, Záblatská ul. č. 28, IČO: 47 241 098, proti žalovanému E. D., narodenému XX. X. XXXX, Q. J. XXX, (ako právny nástupca po pôvodnej žalovanej, W. D., narodenej dňa XX. XX. XXXX, Q. J. Č.. XXX, zomr. dňa XX. XX. XXXX) zastúpenému A3 advokátskou kanceláriou, s. r. o., Trenčín, Partizánska 25, IČO 36 735 311, o vypratanie nehnuteľností s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 17C/91/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. septembra 2023 sp. zn. 5Co/93/2022, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní pokračuje na strane žalovanej po pôvodnej žalovanej s jej dedičom: E. D., narodeným XX. X. XXXX, bytom Q. J. XXX.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) žalobu žalobcu zamietol.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Poukázal na to, že v danej veci sa žalobca po pripustení zmeny žalobného petitu na pojednávaní dňa 04. 04. 2022 domáhal vypratania časti nehnuteľnosti v k. ú. R. J. zapísanej na LV č. XXX, reg. E parc. 503/103 orná pôda o výmere 1 875 m² a odstránenia plotu nachádzajúceho sa na tejto parcele (špecifikácia petitu na č. l. 419 spisu). Dôvodil, že žalovaná bez právneho dôvodu užíva časť nehnuteľnosti v jeho vlastníctve, ktorá je v geometrickom pláne Ing. Š. č. 914729-11/2021 zo dňa 20. 08. 2021 špecifikovaná ako parc. č. 500/47.

2.1. Uviedol, že z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplýva, že žalobca je výlučným vlastníkom parc. reg. E č. 503/103 orná pôda o výmere 1875 m², zapísané na LV č. XXX pre k. ú. R.

J., ktorý pozemok susedí s pozemkom parc. reg. C č. 500/13 vlastnícky patriaci žalovanej. Tieto skutočnosti sporné neboli, spornou skutočnosťou zostalo, či žalovaná užíva svoj pozemok parc. reg. C č. 500/13 nad rámec svojho vlastníckeho práva a zasahuje tým do vlastníckeho práva žalobcu.

2.2. Z obsahu spisu vyplynulo a stranami sporu spochybnené nebolo, že z pôvodnej pozemnoknižnej parcely č. 504, ktorá bola vo vlastníctve právnych predchodcov žalovanej, žalovaná nadobudla do svojho vlastníctva darovaním na základe notárskej zápisnice Štátneho notárstva v Trenčíne zo dňa 24. 06. 1964 č. N/438/1964, Nz 499/1964 parcelu č. 504/2 a právnym nástupníctvom po svojich právnych predchodcoch parc. č. 500/13. Z vykonaného dokazovania nebolo preukázané, že ku dňu nadobudnutia predmetnej nehnuteľnosti žalovanou bolo vlastnícke právo žalobcu a žalovanej, resp. ich právnych predchodcov oddelené plotom, čo správne konštatoval i súd prvej inštancie. Nesporne sa však plot medzi uvedenými pozemkami nachádzal v roku 1992. V tomto roku požiadala žalovaná geodeta Ing. T. o zameranie svojho pozemku získaného od právnych predchodcov, ktoré bolo vykonané geometrickým plánom č. 244-0853-054-92 zo dňa 21. 09. 1992. Na základe uvedeného geometrického plánu žalovaná na jar roku 1993 (súd prvej inštancie ustálil, že nový plot bol vybudovaný do 31. 03. 1993, ktorý záver žalobca nespochybnil ani nevyvrátil) vybuodovala plot, ktorý v súčasnosti existuje medzi pozemkami sporových strán.

2.3. Odvolací súd ďalej konštatoval, že pokiaľ sa žalobca domáhal vypratania časti nehnuteľnosti špecifikovanej geometrickým plánom, bolo základnou podmienkou jeho úspechu v spore preukázať, že je vlastníkom spornej časti pozemku i v čase rozhodovania súdu. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie v danej veci na tom závere, že žalobca dôkazné bremeno preukázať vlastníctvo k spornej časti nehnuteľnosti neunesol, keď nepreukázal, že je vlastníkom tejto časti nehnuteľnosti, a to s poukazom na skutočnosť, že žalovaná k spornej časti pozemku (od pôvodného plota po novopostavený plot) nadobudla svoje vlastnícke právo vydržaním, a preto neexistoval právny dôvod túto časť pozemku vypratávať a nebol ani dôvod na odstránenie plota, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2.4. Odvolací súd uviedol, že žalobca spochybňoval, že žalovaná predmetnú časť sporného pozemku vydržala, keď dôvodil, že titulom na vydržanie spornej časti pozemku nemôže byť geometrický plán a spochybňoval i dobromyseľnosť žalovanej. K tomu uviedol, že vlastníctvo je v našom právnom poriadku chápané ako najvyššia právna moc nad vecou. Tento obsah vlastníckeho práva je vyjadrený priamo v ust. § 123 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého je vlastník v medziach zákona oprávnený vec držať (ius possidendi), užívať (ius utendi), požívať jej plody a úžitky (ius fruendi) a má právo s vecou nakladať (ius disponendi). Právo vec držať, nazývané tiež právom držby, znamená právo nakladať s vecou ako s vlastnou. Ide o východiskové oprávnenie vlastníka, ktoré je nevyhnutným predpokladom pre výkon jeho ostatných vlastníckych oprávnení. Vydržanie je osobitný spôsob nadobudnutia vlastníctva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona, nevyžaduje sa k tomu rozhodnutie štátneho orgánu. K tomu, aby bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním, musia byť splnené zároveň zákonné predpoklady, a to a) nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci po celú vydržaciú dobu, b) nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom ustanovenej doby, c) spôsobilý predmet vydržania. Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí, ak tu bol domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí.

2.5. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje navonok, a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci, patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám o sebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. Na rozdiel od preukazovania

vlastníctva nebude spravidla treba, aby vydržiteľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, ktorý môže byť základom pre zápis vlastníckeho práva do príslušného katastra nehnuteľností, ale postačí existencia takého nadobúdacieho titulu (aj putatívneho), ktorý jeho vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci, dostatočne opodstatňuje. Súd prvej inštancie pri právnom posudzovaní danej veci tieto skutočnosti a zásady správne vyhodnotil.

2.6. V danej veci bez akýchkoľvek pochybností bolo preukázané, že žalovaná spornú časť pozemku začala užívať najneskôr v marci 1993 na základe právneho titulu, ktorým bola darovacia zmluva z roku 1964 a právne nástupníctvo po právnych predchodcoch, keď vychádzala zo znaleckého posudku Ing. T. vykonaného v roku 1992. Táto skutočnosť nebola medzi stranami sporná, rovnako ani skutočnosť, že žalobca podal žalobu v danej veci 21. 04. 2005. Žalobca spochybňoval, že žalovaná bola počas vydržacej doby stanovenej v ust. § 134 Občianskeho zákonníka dobromyseľná a tvrdil, že žalovaná musela mať pochybnosti, že užíva časť nehnuteľnosti (od pôvodného plotu po nový plot), ktorej vlastníctvo jej neprináleží, keď nadobudla vlastníctvo na základe domnelého právneho pôvodu - geometrického plánu.

2.7. Odvolací súd sa s týmto tvrdením žalobcu nestotožnil, nakoľko z obsahu spisu vyplynulo, že žalovaná nehnuteľnosť, časť pozemknoknižnej parcely č. 504 v k. ú. R. J. nadobudla darovaním od svojich rodičov, ktorí boli vlastníkami celej pozemknoknižnej parcely, na základe notárskej zápisnice Štátneho notárstva v Trenčíne 24. 06. 1964 sp. zn. N 438/1964, Nz 499/1964 ako parcelu č. 504/2 a zvyšok ako právne nástupníctvo po právnych predchodcoch. Parc. č. 500/13 (vytvorená z pkn. parcely 504 - viď č. 1. 10) bola v katastri nehnuteľností vedená v registri E, pričom súd prvej inštancie správne uviedol, že výmery parciel v uvedenom registri nie sú právne záväzné, nakoľko sú vykonané bez presných meraní. Pokiaľ v roku 1992 žalovaná požiadala geodeta o zameranie svojich nehnuteľností, čo bolo vykonané geometrickým plánom overeným príslušným orgánom správy katastra, nie je možné jej postupu nič vytknúť a pokiaľ došlo k jeho vytýčeniu v teréne (žalobca toto spochybňoval), nie je možné považovať za titul putatívny geometrický plán Ing. T., ako nesprávne uvádzal i súd prvej inštancie vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, ale notársku zápisnicu o darovaní predmetnej nehnuteľnosti rodičmi žalovanej a následné právne nástupníctvo k parc. č. 500/13.

2.8. Ak žalobca, ktorého dôkazné bremeno zaťažuje, spochybňoval vytýčenie hranice pozemkov v roku 1992-1993 Ing. T. (geodetom) v teréne, odvolací súd konštatoval, že žalobca (nie žalovaná) žiaden dôkaz o svojom tvrdení nepredložil ani neoznačil. Pokiaľ ide o dobromyseľnosť žalovanej, posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa, dobromyseľnosť musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j. či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Pokiaľ žalobca dôvodil, že žalovaná spornú časť nehnuteľnosti užívala na základe nesprávne vytýčenej hranice pozemku v teréne, odvolací súd zdôraznil, že o dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ vec drží v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnosti znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby, patrí aj okolnosť ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdací titul (Najvyšší súd SR sp. zn. 4Cdo/283/2009).

2.9. Odvolací súd poukázal aj na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. 11. 2018, v ktorom uvádza, že pri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na súdnu ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd považovať taký výklad ust. § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do

súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavne konformný. Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pri tom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také rozhodnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, poprípade poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

3. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel i s poukazom na závery najvyšších súdnych autorít uvedené v predchádzajúcich bodoch tohto rozhodnutia, že žalovaná užívala spornú časť nehnuteľností dobromyseľne na základe právneho titulu a špecifikácie rozsahu jej vlastníctva geometrickým plánom vyhotoveným Ing. T. overeným príslušným správnym orgánom od marca 1993. Žalobca v danej veci spochybňoval dobromyseľnosť žalovanej počas celú vydržaciu dobu, keď dôvodil, že už v lete 1993 vznikol medzi stranami spor a už vtedy povedal žalovanej, že s takýmto zameraním nesúhlasí a taktiež žalovaná potvrdila, že po dva a pol roku prišiel s tým, že si dala pozemok zle zamerať a že sa posunula do jeho pozemku, z ktorých dôvodov musela mať pochybnosti o správnosti postavenia jej plotu. Tvrdil, že žalovanú upozornil najneskôr v septembri 1995 na zlé zameranie pozemku a zlé postavenie plotu a premĺčacia doba by tak skončila až v septembri 2005 a žaloba bola podaná 21. 04. 2005. Z obsahu spisu však vyplýva, že žalobca neprotestoval, keď stavala žalovaná nový plot. Povedal jej, že dobré susedské vzťahy vyžadujú, aby to susedovi minimálne oznámili, čím sa to vlastne skončilo. Zavolať geodeta, ktorý ho posunul k susedovi, aby mu sedeli metre, tam vznikol spor, čo povedal žalovanej. O tom, že pozemok je zle zameraný, sa dozvedel až od geodeta Ing. H. (viď č. 1. 25 spisu). Žalovaná s tvrdením žalobcu nesúhlasila, uviedla, že žalobca nič nenamietal proti stavbe nového plotu podľa zamerania a vytýčenia geodetom. Prišiel asi po dva a pol roku s tým, že si to dala zle zamerať, že sa posunula do jeho pozemku, s čím odišiel. Keď sa staval plot, povedal, že mu to nevádi, že on to má pomerané a má to v poriadku. Uvedené potvrdil aj syn žalovanej vo svojej svedeckej výpovedi (č. 1. 150 spisu). Z obsahu spisu tiež vyplýva, že vyšetrovací náčrt Ing. C. H. bol vyhotovený 28. 06. 2004.

3.1. Podľa odvolacieho súdu na základe uvedených skutkových zistení súdom prvej inštancie nie je možné vyhodnotiť, že žalovaná mala alebo mohla mať počas plynutia vydržacej doby pochybnosti o tom, že časť pozemku, ktorý užíva nie je jej vlastníctvom, a to i vzhľadom na vyjadrenia žalobcu priamo v tomto súdnom konaní. Iné skutočnosti v konaní preukázané ani tvrdené neboli. Ing. C. H. tiež uviedol, že o nesprávnom zameraní pozemku informoval žalobcu v roku 2003 s tým, že žalobcu informoval o tomto posune s tým, že sa domnieval, že žalobca o tomto nevedel. Z týchto dôvodov odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaná spornú časť pozemku, ktorej vypratanie je predmetom tohto súdneho konania, užívala v dobrej viere (dobromyseľne) minimálne od jari 1993 po dobu 10 rokov s tým, že vydržacia doba uplynula v marci 2003, svedčil jej i titul, ktorým bola darovacia zmluva od jej rodičov a právne nástupníctvo. O tom, že pozemky sú nesprávne zamerané, sa žalobca mohol dozvedieť na prelome rokov 2003 - 2004 a na základe vytyčovacieho návrhu Ing. H. zo dňa 28. 06. 2004. Z týchto dôvodov považoval odvolací súd tvrdenia žalovanej o dobromyseľnej držbe spornej časti pozemku počas zákonom stanovenej vydržacej doby za preukázané a mal za to, že sporný pozemok (od pôvodného plotu po novopostavený plot) vydržala. Na tomto závere nič nemôže zmeniť ani geometrický plán Ing. I. Š., na ktorý žalobca poukazoval a ktorý súdom prvej inštancie spochybnený nebol (viď bod 15 odôvodnenia súdu prvej inštancie). Odvolací súd musí zdôrazniť, že predmetom tohto konania nebolo určenie vlastníckeho práva žalobcu k parc. č. 500/47, ako sa žalobca mylne domnieval. Preukázanie vlastníckeho práva žalobcu k spornej časti pozemku, ktorého vypratania sa žalobca domáhal bolo posudzované súdom ako predbežná otázka, t. j. ako nevyhnutný predpoklad úspechu jeho žaloby o vypratanie.

3.2. Odvolací súd konštatoval, že v civilnom sporovom konaní sa uplatňuje prejednacía zásada. Strana sporu má jednak povinnosť tvrdenia, jednak dôkaznú povinnosť. Následky spojené s ich nespĺnením v podobe vecne nepriaznivého rozhodnutia nesie strana sporu, ktorá tieto povinnosti nespĺnila. Medzi povinnosťou tvrdenia a povinnosťou označiť dôkazy na preukázanie tvrdení je vzájomná väzba. Pokiaľ strana sporu nesplní povinnosť tvrdenia, nemôže ani splniť povinnosť označiť na svoje tvrdenia dôkazy.

Dôkazné bremeno ako procesný inštitút v civilnom sporovom konaní spočíva v zodpovednosti strany sporu za to, že v konaní budú preukázané rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno viaže. Ak neboli preukázané tvrdenia strany sporu, táto dôkazné bremeno neuniesla, čoho následkom je rozhodnutie súdu vo veci samej v jej neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť vo veci samej aj v takých prípadoch, keď neboli preukázané určité skutočnosti významné podľa hmotného práva pre rozhodnutie vo veci, či už z dôvodu nečinnosti strany sporu, ktorá nesplnila povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, alebo preto, že táto skutočnosť nemohla byť preukázaná vôbec.

3.3. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktoré sa týkajú povinnosti tvrdenia a povinnosti označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou právnej normy, ktorá upravuje sporný právny vzťah strán sporu. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena. V danej veci bol predmetom sporu vypratanie nehnuteľnosti a odstránenie plotu z pozemku, o ktorom žalobca tvrdil, že je v jeho vlastníctve a domáhal sa ochrany podľa § 126 Občianskeho zákonníka svojho vlastníckeho práva. Ako už bolo uvedené, základným predpokladom pre úspešnosť danej žaloby je preukázanie vlastníckeho práva žalobcu ku dňu rozhodovania súdu v danej veci. Žalobca svoje vlastnícke právo k spornej časti pozemku ku dňu rozhodovania súdu nepreukázal, neuniesol tak dôkazné bremeno, preto bola jeho žaloba správne súdom prvej inštancie zamietnutá.

3.4. Odvolací súd dodal, že v sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu a riadi sa zásadou formálnej pravdy. Súd má možnosť strany vyzvať na doplnenie skutkových tvrdení (§ 150 ods. 2 CSP), avšak činnosť súdu nemôže nahrádzať procesnú aktivitu strán a ich povinnosť tvrdiť a hodnoverne tvrdenie preukázať. Je prvoradým záujmom strany predkladať a navrhovať súdu také dôkazy a takým spôsobom, aby z nich bolo možné bez akýchkoľvek pochybností zistiť skutkový stav. Nie je úlohou súdu vyzývať strany sporu na predloženie alebo označenie takých dôkazov, aby jej zabezpečil úspech v spore. Ak neboli preukázané tvrdenia strany sporu, táto dôkazné bremeno neuniesla, čoho logickým následkom je rozhodnutie súdu v neprospech takejto strany.

3.5. Odvolací súd nezistil v súvislosti s hodnotením dôkazov vykonaných pred súdom prvej inštancie také nedostatky, ktoré by boli dôvodom pre záver o nesprávnom hodnotení dôkazov súdom prvej inštancie. Pokiaľ žalobca poukazoval na skutočnosť, že i jeho teta L. Ž. žalovanú upozorňovala, že protiprávne posunula plot na jej pozemok, čo môže potvrdiť jeho manželka a navrhoval jej výsluch ako i skutočnosť, že o vymernenie pozemku sa zaujímal už v roku 2002, kedy si dala vypracovať projekt rodinného domu jeho dcéra, ktorý mu bol odovzdaný v marci 2003 a vtedy znova upozornil žalovanú na posun hranice, že nemôže dať zamerať pozemok a stavať, odvolací súd udáva, že sa jedná o tzv. novoty v odvolacom konaní, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie.

3.6. V ust. § 383 CSP je vyjadrená zásada, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednáwanej veci. Táto zásada vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimkou sú prípady, v ktorých odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní. Ak je odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonal súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla, ako aj doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP, pokiaľ pôjde o tzv. novoty v odvolacom konaní. Odvolací súd je počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené reštriktívne ako výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie.

3.7. Odvolací súd zastal názor, že dôkazy, na ktoré poukazoval žalobca a ktoré navrhoval vykonať sú novotami v odvolacom konaní, pričom nie sú splnené predpoklady citovaného ustanovenia § 366 CSP pre vykonanie týchto dôkazov, nakoľko sa netýkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, nemôže byť ním preukázané, že došlo k vadám, ktoré mohli mať za

následok nesprávne rozhodnutie vo veci (výsluch L. Ž. nie je možné vykonať, nakoľko nežije, projekt rodinného domu dcéry žalobcu je dôkazom obsolentným v tomto konaní) a ani nie je možný záver, že ju odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

3.8. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. O výške trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku vyšší súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

4. Proti predmetnému rozsudku podal dovolanie žalobca. Dovolanie podal z dôvodov z dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Uviedol, že Okresný súd Trenčín pripustil zmenu žalobného petitu, a znalecké dokazovanie, a to posudkom Ing. I. Š.. Jej posudkom a výsluchom bolo preukázané, že vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorá je zapísaná dodnes ako pozemok parcela registra „E“ č. 503/103 o výmere 1875 m², pre katastrálne územie R. J., obce Q.O. J., na liste vlastníctva č. XXX podľa stavu právneho svedčí žalobcovi, žalovanej pozemok je správne zameraný a plot je postavený na pozemku žalobcu. S uvedeným dôkazom sa však v rozhodnutí nijakým spôsobom súdy nevysporiadali, pritom ide o dôkaz preukazujúci dôvodnosť žaloby o vypratanie časti pozemku.

4.1. V odôvodneniach rozsudkov sa uvádza, že žalovaná posunula plot do pozemku „ktorý užíval žalobca“. Žalobca a jeho právni predchodcovia tento neužívali ale vlastnili, tak ako aj žalovaná a jej právni predchodcovia vlastnili pozemok ako parcelu registra „E“ č. 504 (504/1). Súdy nezohľadnili skutočnosť, že právni predchodcovia žalovanej užívali pozemok podľa starého oplotenia od nepamäti a žalovaná od roku 1964, kedy sa stala vlastníčkou pozemku na základe darovacej zmluvy.

4.2. Znalkyňa, ktorej dal žalobca vypracovať znalecký posudok, Ing. I. Š., znalkyňa z odboru geodézia a kartografia, pod číslom 11/2021 zo dňa 23. 08. 2021 v posudku presne určila právne hranice pozemku žalobcu, a ako súčasť posudku je geometrický plán č. 914729-11/2021 zo dňa 20. 08. 2021, ktorý bol overený Okresným úradom Trenčín, odborom katastrálnym dňa 13. 10. 2021. Z toho je zrejmé, že ak tento je v súlade so zákonom č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností je technickým podkladom právnych úkonov, verejných listín a iných listín a slúži aj ako podklad na vklad a záznam práv k nehnuteľnostiam. V zmysle vyhlášky ÚGKK č. 461/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon NR SR č. 162/1995 Z. z. sa geometrický plán popisuje v § 3.

4.3. Žalobca má zato, že až znalkyňa Ing. Š. vniesla do prípadu jasno, keď zdôvodnila historický vývoj a výpočet hranice pozemkov, a tiež preukázala, že geometrický plán Ing. T. vychádza z mapových podkladov takých istých ako použila ona, a prišla k záveru, že tento je správny, ako aj hranica vlastníctva pozemku žalovanej, a oplotenie si svojvoľne posunula. Sama žalovaná sa nikdy k rozsahu posunutia plotu nevyjadřila. Žalobca navrhoval žalovanú vypočítať a jej výsluchom by sa bol skutkový stav ozrejmiť, tým mu bola odňatá možnosť spravodlivo vec posúdiť.

4.4. Z uvedeného posudku a jeho prílohy - geometrického plánu je voľným okom zrejmé, že všetky pozemky v danej lokalite sú „rovno“ a pozemok parcela KN C č. 500/13 je oplotená šikmo do pozemku žalobcu, ktorý diel je vytvorený ako parcela registra „C“ 500/47. Predchádzajúce znalecké posudky v konaní boli spracované nedostatočne. Všetky posudky sa však opierali o rovnaké meračské body a konštatovali existujúci stav; presnosť meraní bola sporná, avšak posun bol zrejmý. Súdy konštatovali, že nebola hranica vymedzená, čo nie je pravdou, nakoľko žalovaná uviedla, že sa posunula do pozemku žalobcu na základe zamerania Ing. T. v roku 1992. Sporné je práve to, ako a kto jej určil kam má hranicu pozemku posunúť. Súd pritom nezohľadnil to, v akom stave nehnuteľnosť žalovaná v roku 1964 prevzala darom a vstúpila do jej užívania s plotom a stavu, ktorý zodpovedá súčasnej dobe. Žalobca sa viackrát domáhal zmeny žalobného petitu s ohľadom na to, že znalecké posudky boli spracované len konštatčne, mohol sa domáhať len toho, ako sa spor vyvíjal, hoci v jeho neprospech. Výpoveď žalovanej, tak ako ju opísal súd v odôvodnení rozsudku, sa nezhoduje s tým, čo žalovaná uviedla na pojednávaní dňa 05. 06. 2006, výpoveď je v odôvodnení vytrhnutá z kontextu, súd ju preformuloval, aby zodpovedala odôvodneniu zamietnutej žaloby. Žalovaná jasne potvrdila, že odstránila starý plot a postavila nový.

4.5. Krajský súd v Trenčíne v konaní sp. zn. 19Co/189/2009 v zrušovacom rozhodnutí zo dňa 29. 07. 2010 uviedol právny názor, že súd sa mal zamerať na dokazovanie okolností nadobudnutia vlastníckeho práva sporných pozemkov oboma účastníkmi, o aký existujúci právny titul sa opierala oprávnená držba žalovanej k spornej časti pozemku a podľa výsledkov dokazovania sa zaoberať oprávnenosťou držby

žalovanou po celú držbu. V konkrétnej veci mala alebo mohla mať žalovaná pochybnosti, že užíva nehnuteľnosť, ktorej vlastníctvo nenadobudla, keď pôvodné drevené oplotenie svojho pozemku odstránila a posunula nové oplotenie do pozemku žalobcu len na základe geometrického plánu, pričom nespochybnila, že ju žalobca na túto skutočnosť upozornil krátko po vybudovaní plotu. Skutočnosť, že došlo len na základe geometrického zamerania pozemku žalovanej k zásahu do vlastníctva pozemku žalobcu, nie je možné bez ďalšieho vyhodnotiť ako skutočnosť potvrdzujúcu dobromyseľnosť žalovanej o jej oprávnenej držbe.

4.6. Žalobca žiadal o doplnenie výpovede znalkyne do zápisnice na pojednávaní dňa 04. 04. 2022 špecifikovanú vetu v dovolaní. V dokazovaní, ktoré bolo v priebehu celého konania vykonané, potvrdené aj výpoveďou žalovanej a svedka jej syna bolo nesporné, že hranica pozemku bola zo strany žalovanej posunutá do pozemku žalobcu, hoci od roku 1964 užívala tak, ako bol postavený starý plot, pričom nikdy nedošlo k sporom o hranicu. Vlastníctvo žalobcu k uvedenej parcele presne určil geometrický plán Ing. Š., keď určil právnú hranicu žalobcu a pozemok na vypratanie vyčlenil ako parcelu registra „C“ č. 500/47.

4.7. Súdny uznali vlastnícke právo žalobcu k spornej časti pozemku a v odôvodnení prijali jednak tvrdenie žalovanej, že si iba „objektivovala vlastníctvo“, že žalobca nenamietal stavbu nového plotu. Závery súdov odôvodnili správnosť postavenia plotu z právneho dôvodu vydržania. Taktiež súdy považovali za dôležitú tú skutočnosť, že medzi pozemkami pôvodný plot bol postavený bez bližšieho určenia času jeho postavenia, čím spochybnili užívaciú hranicu, ale ničím nepotvrdenú, pričom sama žalovaná potvrdila, že ňou postavený starý plot zrušila a posunula sa do pozemku žalobcu, teda dovtedy toto považovala za hranicu pozemkov. To pre súd tiež nemohlo byť sporné, hoci o to oprel súd pochybnosti o hranici pozemkov. Sama žalovaná to priznala a potvrdili to aj svedkovia. Pozemok podľa starého plotu a medzného kameňa teda užívala roky a túto vlastnícku hranicu uznávala. Uvedené potvrdil aj jej syn.

4.8. Mal zato, že súd ničím nepreukázal potrebu prerozdelenia pozemkov časovo hodnotiť, lebo užívanie žalovaná nespochybnila, a sama uviedla, že plot posunula po zameraní v roku 1993. Pôvodne užívaný pozemok ničím nespochybnila. Súd nemôže považovať posun plotu za „objektivizáciu“. Tým, že prvoinštančný súd nepripustil výsluch žalovanej nebol oprávnený hodnotenie vziať za preukázané a toto prevziať do odôvodnenia rozsudku aj odvolací súd.

4.9. Odvolací súd nesprávne vyhodnotil výpovede svedkov, čo viedlo k zamietnutiu žaloby. Odvolacie dôvody neboli predmetom druhoinsančného konania. Ak teda žalovaná užívala od roku 1964 do roku 1993 podľa darovacej zmluvy pozemok a sama ho ohraničila starým plotom, neprisvojila si vec, ktorá jej patrila. A čo potom vydržala? Tento rozpor súd neriešil, hoci bol v odvolaní napadnutý. Prvoinsančný súd žiadnym spôsobom nevyhodnotil skutočnosť, že právná hranica pozemku vo vlastníctve žalovanej podľa výpočtov súradníc znalkyne Ing. Š. za použitia podkladov z geometrického plánu Ing. T. z roku 1992 pre parcelu registra C č. 500/14 je zhodná, teda jej vlastníctvo bolo určené správne, a len plot je postavený na pozemku žalobcu. Žalovaná bola v konaní úspešná napriek preukázaniu, že sa posunula do pozemku žalobcu z dôvodu, že bola splnená podmienka vydržania, keď žalobca neuniesol dôkazné bremeno preukázať, že je vlastníkom tejto časti pozemku, čo si odporuje, ak teda túto časť pozemku vydržala, tak jedine od žalobcu, ktorý vlastní susedný pozemok.

5. Krajský súd v rozsudku zo dňa 27. 09. 2023 vo svojom odôvodnení č. 22 uvádza, že pri posudzovaní držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne ak si určitú vec prisvojuje. Medzi základné okolnosti oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký nadobúdaci titul. V tejto časti odôvodnenia rozsudku je rozporuplnosť, keď súd sám uznal, že sa posunula do vlastníctva pozemku žalobcu. Súd zhodnotil plynutie premlčacej doby držby na základe výpovedí rodinných príslušníkov žalovanej, ktoré nie sú pravdivé. V roku 2000, keď nadobudol druhú polovicu pozemku s tetou Ž. riešil posun plotu. Žalovaná sama uviedla, že bola prekvapená, že sa jej hranica pozemku posúva po zameraní, lebo nikdy predtým sa tak pozemky neužívali, a teda musela mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo jej neprináleží právne, nenadobudla ho ani na základe domnelého právneho dôvodu - geometrického plánu.

5.1. Opakovane sa súd nevysporiadal so znaleckým posudkom Ing. Š., súd hodnotí posun hranice žalovanou ako dobromyseľný, pričom uvádza, že treba vychádzať zo zásady, že nadobúdateľ nekoná bezprávne. Podľa znaleckého posudku žalovaná je vlastníčkou parcely registra „C“ č. 500/14 o výmere 1994 m², vedenej na liste vlastníctva č. XXX pre katastrálne územie R. J., a táto je právnym titulom

darovacej zmluvy z roku 1964, pričom aj výmery podľa geometrického plánu Ing. T. súhlasia s predchádzajúcim stavom. Ak teda posunula plot a získala 225 m² nemôže byť dobromyseľná.

5.2. Krajský súd v Trenčíne sa vo svojom rozsudku zo dňa 27. 09. 2023 na základe odvolania nezaoberal dôvodmi uvedenými v odvolaní žalobcu, pritom absolútne podstatný dôkaz, a to znalecký posudok a zameranie skutkového stavu oplotenia od znalkyne Ing. Š.. Krajský súd v bode č. 30 poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo dňa 14. 11. 2015 pri poskytovaní vlastníckeho práva vydržaním, ktoré podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom, avšak na inom skutkovom základe.

5.3. Žalovaná nemohla vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobudnúť vydržaním, pretože je vylúčené, aby dobromyseľným držiteľom bol ten, komu nesvedčí žiadny nadobúdaci titul. Z odôvodnenia zrušovacieho rozhodnutia Krajského súdu je zrejmé, že sa odvolací súd mal vysporiadať s tvrdením a dôkazom, že novovytvorená parcela registra C č. 500/47 patrí do vlastníctva žalobcu, a to titulom vzniku vlastníckeho práva nadobudnutého právnym úkonom zo 4. 10. 1957, notárskou zápisnicou o darovaní v podiele 1/2 k celku a Kúpno-predajnou zmluvou 28. 02. 2000 od tety Ž. L. v podiele 1/2 k celku.

5.4. Podľa žalobcu faktické uchopenie sa užívania, nezakladá dobrú vieru žalovanej, že jej táto nehnuteľnosť vlastnícky patrí. Vzhľadom k tomu, že žalovaná nebola pre nedostatok dobromyseľnosti pri vstupe do držby aj s ohľadom na okolnosti, že jej právni predchodcovia ako aj ona od roku 1964 užívala parcelu podľa pôvodnej hranice starého plotu, tak ako ju sama oplotila starým plotom, alebo jej predchodcovia, už týmto svojim konaním spochybnila dobromyseľnosť k spornej časti nehnuteľnosti a nemohla nadobudnúť vlastnícke právo titulom vydržania. V tomto smere poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/508/2001 zo dňa 14. 6. 2001, rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 2Cdo/568/96 zo dňa 10. 2. 1999, NS ČR sp. zn. 22Cdo/721/2002 zo dňa 27. 5. 2002, ako aj uznesenie NS ČR sp. zn. 22Cdo/432/2003.

5.5. Nadobúdacím titulom nemôže byť listina, ktorou sa právo (napr. vlastnícke) samo osebe nenadobúda. Preto nadobúdacím titulom nikdy nebude len geometrický plán, doklad o platbe za predmet zmluvy (bez zmluvy), dotazník, čestné prehlásenie a pod. (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/2632/2003 zo dňa 17. 3. 2004). Tiež poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/287/2006 zo dňa 28. 11. 2007.

5.6. Podľa geometrického plánu Ing. Š. č. 914729-11/2021 bola právna hranica žalobcu parcely registra C č. 500/47 určená tak, že táto nadväzuje na p. č. 500/13, ktorej hranica v registri „C“ je nemenná. Uvedené merania sú zvýraznené v dôkladne spracovanom znaleckom posudku, a v podrobných záznamoch meraní, ktorý podľa názoru žalobcu vniesol do veci jasno. V uvedenom znaleckom posudku všetky mapové podklady svedčia v prospech toho ako boli pozemky usporiadané a užívané titulom vlastníctva.

5.7. Odvolací súd sa nezaoberal tým, že okresný súd uviedol, že geometrický plán Ing. T. správne stanovil hranicu pozemkov, avšak došlo k chybe pri jeho vytýčení v teréne, keď stav zakreslený v geometrickom pláne nezodpovedá jeho zameraniu na mieste samom, čo spochybňuje správnosť hodnotenia dôkazov prvostupňového rozhodnutia.

5.8. Ďalej poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. marca 2011 sp. zn. 3Cdo/12/2010, sp. zn. 3Cdo/147/2016, sp. zn. 2Cdo/271/2007, sp. zn. 5Cdo/49/2010. Podľa žalobcu pripustením dôkazu znaleckého posudku a geometrického plánu spracovaného Ing. Š. ako dôkazu vznikol právny základ na ochranu vlastníckeho práva žalobcu, keď boli zamerané jeho parcely do registra „C“, teda na usporiadanie právneho stavu a objasnenie právneho stavu vlastníctva žalovanej. Mal zato, že okresný súd v konaní porušil zákonnú zásadu spravodlivého procesu, keď sa v rozsudku nevysporiadal s týmto dôkazom v zmysle CSP.

5.9. Žalobca sa domáha ochrany svojho vlastníckeho práva, do ktorého mu žalovaná bezprávne zasiahla. Poukázal na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016. Posúdenie aj iných skutočností ako výlučne dobromyseľnosti a vydržania žalovanou však okresný a krajský súd opomenul, čím vec nesprávne právne posúdil - nesprávne vyložil a aplikoval závery jednoznačnej judikačnej línie založenej použitým nálezom Ústavného súdu SR. Súdny hodnotením výlučne existencie vydržania v dobrej viere na strane žalovanej, absolútne nezvažujúc „princíp dokazovania a všeobecnej spravodlivosti, všeobecných preukázaných súvislostí kolízie základných práv, ako aj individuálnych okolností konkrétneho rozhodovaného prípadu“, sa odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe a naplnil tým

dovolací dôvod v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

6. Žiadal, aby dovolací súd zmenil rozsudok tak, že žalobe vyhovie a žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov, alebo aby rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 27. 09. 2023 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Žalovaná W. D. zomrela dňa XX. XX. XXXX, po vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu.

8. K dovolaniu podali vyjadrenie právny nástupcovia po zomrelej žalovanej. 1/ a 2/. Uviedli, že v dovolaní dovolateľ nekonkretizuje a neoznačuje dovolací dôvod takým spôsobom, ako to vyžaduje ustanovenie § 431 ods. 2 a § 432 ods. 1 CSP. Okolnosti, ktoré uvádza sú len všeobecné. Ďalej uvádzali, že iba citácia znenia resp. právnych viet dovolateľom vybraných rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, resp. rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky sú v zmysle § 421 CSP nepostačujúce. Dovolanie považujú za zmätočné. Žalovaní považujú dovolanie za nedôvodné a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie považujú za vecne správne. Navrhli dovolanie zamietnuť a zároveň si uplatnili aj náhradu trov konania.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť.

9.1. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

9.2. Podľa § 62 CSP, ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

9.3. Podľa § 63 ods. 1, 2, 3 CSP, ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

9.4. Dovolací súd z právoplatného uznesenia Okresného súdu Trenčín zo dňa 16. 4. 2024 pod č. k. 12D/1174/2023-45, Dnot /7/2024 v dedičskej veci po poručiťke W. D., rod. D. zistil (pôvodná žalovaná), že pozemok - parcela č. CKN 500/13, orná pôda, evidovaný na LV č. XXX v k. ú. R. J., zdedil okrem iného spolu so všetkým majetkom poručiťky jej syn E. D. (ďalej len žalovaný). Z toho dôvodu dovolací súd rozhodol pri aplikácii ust. § 63 ods. 2 CSP za použitia § 438 ods. 1 CSP, keďže ide o majetkový spor, že so žalovaným pokračuje v dovolacom konaní, tak ako je to uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

10. Dovolateľ dovolanie podal z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Rovnako z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ výslovne v dovolaní neoznačil, že dovolanie podáva aj podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z obsahu dovolania je však zrejmé, že tento ako vadu v konaní namieta, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces najmä tým, že po prvé súd nerozhodol podľa právneho názoru predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19Co/189/2009 zo dňa 29. 7. 2010 s tým, že súd sa mal zamerať v dokazovaní na okolnosti nadobudnutia vlastníckeho práva sporných pozemkov oboma účastníkmi, o aký existujúci právny titul sa opierala oprávnená držba žalovanej k spornej časti pozemku a podľa výsledkov dokazovania sa zaoberať oprávnenosťou držby žalovanej po celú vydržaciu dobu. Po druhé v dovolaní dovolateľ poukazoval na ním predložený znalecký posudok Ing. I. Š., ktorým podľa neho v posudku presne určila právne hranice pozemku žalobcu, pričom predchádzajúce znalecké posudky považoval za nedostatočné a odvolací súd sa s týmto znaleckým posudkom vo svojom rozhodnutí vôbec nevysporiadal, poukazoval, že žiadal o doplnenie výpovede znalkyne do zápisnice na čo však súd nereagoval. Po tretie v dovolaní namietal nesprávne vyhodnotenie svedeckých výpovedí a po ďalšie považoval rozhodnutie odvolacieho súdu aj za nepreskúmateľné až zmätočné, s tým, že nebol dostatočne vo veci ani zistený skutkový stav.

10.1. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo

veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.2. Dovolací súd v súvislosti so žalobcom namietanými vadami v procese zisťovania skutkového stavu a v procese dokazovania uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto v zásade nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci v rozsahu nosných právnych záverov odvolacieho súdu nezistil.

10.3. K námietke nevysporiadania sa odvolacím súdom s predloženým znaleckým posudkom - geometrickým plánom Ing. Š., dovolací súd uvádza, že odvolací súd na tento poukázal v bode 35. odôvodnenia svojho rozhodnutia, keď uviedol, „že na tomto závere nič nemôže zmeniť ani geometrický plán Ing. I. Š., na ktorý žalobca poukazoval a ktorý súdom prvej inštancie spochybnený nebol (viď bod 15 odôvodnenia súdu prvej inštancie). Odvolací súd musí zdôrazniť, že predmetom tohto konania nebolo určenie vlastníckeho práva žalobcu k parc. č. 500/47, ako sa žalobca mylne domnieval. Preukázanie vlastníckeho práva žalobcu k spornej časti pozemku, ktorého vypratania sa žalobca domáhal bolo posudzované súdom ako predbežná otázka, t. j. ako nevyhnutný predpoklad úspechu jeho žaloby o vypratanie.“ a súd prvej inštancie v bode 15 svojho rozhodnutia, v ktorom bolo uvedené: „V prejednávanom prípade ide o spor, či žalovaná nezasahuje do vlastníckeho práva žalobcu užívaním časti jeho pozemku a či sa v dôsledku toho nenachádza plot, ňou postavený, na pozemku žalobcu. Ako už súd vyššie uviedol, pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby je potrebné, aby žalobca preukázal, že žalovaná zasahuje do jeho vlastníckeho práva, t. j. aby preukázal dôvod a rozsah svojho vlastníckeho práva. Na preukázanie uvedenej skutočnosti žalobca súdu navrhol vykonanie znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie, aby stanovil, kde je hranica medzi spornými pozemkami žalobcu a žalovanej. Zo znaleckého posudku Ing. O. Š. vyplynulo, že hranicu podľa stavu vedeného správou katastra Trenčín tvorí spojnica bodov 105-102, pričom skutočný stav priebehu hranice je spojnica bodov 1 a 135-2 a oplotenie ide približne od bodu 12 po 135-2. Predmetný znalecký posudok však sám žalobca za správny nepovažoval, nakoľko tento sa zameril iba na spornú hranicu medzi pozemkami bez ďalších súvislostí na mape, a preto po zrušení veci krajským súdom bol na návrh žalobcu vo veci súdom ustanovený nový znalec z rovnakého odboru, a to Ing. I. P., ktorý vo svojom znaleckom posudku č. 1/2011 uviedol, že vlastnícku hranicu tvorí spojnica bodov č. 1 a 2, ktoré sú určené v súradnicovom systéme 6 17C/91/2005 metódou GPS a že pôvodná hranica zameraná geometrickým plánom č. 244-0853-054-92 Ing. T. je totožná so skutočným stavom oplotenia, pričom vypočítané plochy parciel vlastnícky patriace žalobcovi z vypočítaných súradníc prekračujú výmeru, ktorá je uvedená na LV č. XXX. Vzhľadom na rozdielnosť záverov znaleckých posudkov o umiestnení oplotenia žalovanej súd vo veci ustanovil kontrolné znalecké dokazovanie. Znalkyňa Ing. O. T. vo svojom posudku č. 5/2016 uviedla, že po spracovaní všetkých výsledkov - meraní ako aj výpočtov - do grafickej podoby, je zrejmé, že plot, postavený odporkyňou sa nachádza na hranici pozemkov C KN 500/13 a E KN 503/103, v zmysle súčasného platného právneho stavu evidovaného v súbore geodetických informácií, ako aj v súbore popisných informácií katastra nehnuteľností. Zo záveru posudku vyplynulo, že hranica pozemkov C KN parcely č.500/13 a E KN parcely č.503/103 podľa

súčasne platného právneho stavu evidovaného v katastri nehnuteľností prechádza od bodu 135-2 po bod 263-8. Na základe meraných údajov plot prechádza od bodu A-12 až po bod A-3, pričom odchýlka bodu 135-2 od skutočného plotu v bode A-3 - je 0,18 m, ale v neprospech odporkyne - takže je celý postavený na jej pozemku (detail č. 1 grafickej prílohy). Rovnako koncový bod hranice - 263-8 - leží priamo na existujúcom oplotení, ktoré končí na bode A-3 (detail č. 2 grafickej prílohy). Z uvedeného vyplýva, že predmetný plot, vybudovaný odporkyňou leží v celom rozsahu na jej pozemkoch a nezasahuje do pozemku navrhovateľa. Posuny súčasného právneho vzťahu voči pôvodným pozemnoknižným parcelám vyplývajú z postupného riešenia majetkovoprávneho usporiadovania vlastníctva rôznymi geometrickými plánmi, ktoré boli už zapísané do katastra nehnuteľností a sú súčasťou jeho platného operátu. Súd nevykonal vypočítanie predmetnej znalkyne, nakoľko táto už ako znalec v príslušnom odbore nepôsobí. Žalobca následne predložil súkromný znalecký posudok Ing. I. Š., z ktorého vyplynulo, že geometrický plán Ing. T. stanovil hranicu správne, avšak došlo k chybe pri jeho vytyčení v teréne, keď stav, zakreslený v geometrickom pláne nezodpovedá jeho zameraniu na mieste samom.“

10.4. K námietke nerešpektovania vysloveného právneho názoru v skoršom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že takáto námietka zo strany žalobcu nebola vznesená v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, preto logicky sa touto nemohol ani odvolací súd zaoberať. Žalobca tiež však konkrétne neuviedol, v čom konkrétne nemal odvolací súd rešpektovať vyslovený právny názor v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Na druhej strane niet čo vyčítať súdom v ich postupe následne po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu. Z obsahu súdneho spisu bolo zistené, že Krajský súd v Trenčíne uznesením pod č. k. 19Co/189/2009 zo dňa 27. 9. 2010 zrušil rozsudok Okresného súdu Trenčín zo dňa 29. mája 2009 pod č. k. 17C/91/2005 - 87, ktorým bol návrh žalobcu, ktorým sa po pripustení zmeny žalobného petitu domáhal vypratania špecifikovanej časti nehnuteľnosti a odstránenia plotu na spornej nehnuteľnosti, zamietnutý a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd okrem iného uviedol, že úlohou súdu prvého stupňa bude zamerať sa na okolnosti nadobudnutia vlastníctva sporných pozemkov oboma účastníkmi, v akom rozsahu boli dotknuté pozemky účastníkmi užívané od ich nadobudnutia do vlastníctva, dobromyseľnosť držby odporkyne v naznačenom smere, t. j. o aký existujúci právny titul (právny dôvod) sa jej oprávnená držba spornej časti pozemku opierala a podľa výsledkov tohto dokazovania sa zaoberať aj námietkami navrhovateľa ohľadne oprávnenej držby veci odporkyňou nepretržite po celú vydržaciu dobu.

10.5. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP žalobca za ďalšie namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, resp. až jeho zmätočnosť. Ani túto námietku nie je možné v konečnom dôsledku považovať za opodstatnenú, rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia vyplývajúce z ustanovení § 393 ods. 2 a 3 CSP a § 220 ods. 2 a 3 CSP, preto ho nemožno považovať za nedostatočne odôvodnený, resp. zmätočný. Z rozsudku súdu odvolacieho v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie je zrejmé, akými úvahami sa súdy riadili pri posudzovaní žaloby žalobcu. Venovali sa kľúčovým okolnostiam prípadu, teda tomu, či žaloba žalobcu v znení zmeneného petitu (pozri bod 2. tohto rozhodnutia) bola dôvodná.

10.6. Odvolací súd v bode 13. a 14. konštatoval, „že z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplýva, že žalobca je výlučným vlastníkom parc. reg. E č. 503/103 orná pôda o výmere 1875 m², zapísané na LV č. XXX pre k. ú. R. J., ktorý pozemok susedí s pozemkom parc. reg. C č. 500/13 vlastnícky patriaci žalovanej. Tieto skutočnosti sporné neboli, spornou skutočnosťou zostalo, či žalovaná užíva svoj pozemok parc. reg. C č. 500/13 nad rámec svojho vlastníckeho práva a zasahuje tým do vlastníckeho práva žalobcu. Z obsahu spisu vyplynulo a stranami sporu spochybené nebolo, že z pôvodnej pozemnoknižnej parcely č. 504, ktorá bola vo vlastníctve právnych predchodcov žalovanej, žalovaná nadobudla do svojho vlastníctva darovaním na základe notárskej zápisnice Štátneho notárstva v Trenčíne zo dňa 24. 06. 1964 č. N/438/1964, Nz 499/1964 parcelu č. 504/2 a právnym nástupníctvom po svojich právnych predchodcoch parc. č. 500/13. Z vykonaného dokazovania nebolo preukázané, že ku dňu nadobudnutia predmetnej nehnuteľnosti žalovanou bolo vlastnícke právo žalobcu a žalovanej, resp. ich právnych predchodcov oddelené plotom, čo správne konštatoval i súd prvej inštancie. Nesporne sa však plot medzi uvedenými pozemkami nachádzal v roku 1992. V tomto roku požiadala žalovaná geodeta Ing. T. o zameranie svojho pozemku získaného od právnych predchodcov, ktoré bolo vykonané geometrickým plánom č. 244-0853-054-92 zo dňa 21. 09. 1992. Na základe uvedeného geometrického plánu žalovaná na jar roku 1993 (súd prvej inštancie ustálil, že nový plot bol vybudovaný

do 31. 03. 1993, ktorý záver žalobca nespochybnil ani nevyvrátil) vybudovala plot, ktorý v súčasnosti existuje medzi pozemkami sporových strán.“

10.7. Ďalej v bode 17. až 19. konštatoval, „že pokiaľ sa žalobca domáhal vypratania časti nehnuteľnosti špecifikovanej geometrickým plánom, bolo základnou podmienkou jeho úspechu v spore preukázať, že je vlastníkom spornej časti pozemku i v čase rozhodovania súdu. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie v danej veci na tom závere, že žalobca dôkazné bremeno preukázať vlastníctvo k spornej časti nehnuteľnosti neunesol, keď nepreukázal, že je vlastníkom tejto časti nehnuteľnosti, a to s poukazom na skutočnosť, že žalovaná k spornej časti pozemku (od pôvodného plota po novopostavený plot) nadobudla svoje vlastnícke právo vydržaním, a preto neexistoval právny dôvod túto časť pozemku vypratávať a nebol ani dôvod na odstránenie plota, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. Odvolací súd uviedol, že žalobca spochybňoval, že žalovaná predmetnú časť sporného pozemku vydržala, keď dôvodil, že titulom na vydržanie spornej časti pozemku nemôže byť geometrický plán a spochybňoval i dobromyseľnosť žalovanej.“

10.8. K tomu v bode 25. a 26. uviedol, „že v danej veci bez akýchkoľvek pochybností bolo preukázané, že žalovaná spornú časť pozemku začala užívať najneskôr v marci 1993 na základe právneho titulu, ktorým bola darovacia zmluva z roku 1964 a právne nástupníctvo po právnych predchodcoch, keď vychádzala zo znaleckého posudku Ing. T. vykonaného v roku 1992. Táto skutočnosť nebola medzi stranami sporná, rovnako ani skutočnosť, že žalobca podal žalobu v danej veci 21. 04. 2005. Žalobca spochybňoval, že žalovaná bola počas vydržacej doby stanovenej v ust. § 134 Občianskeho zákonníka dobromyseľná a tvrdil, že žalovaná musela mať pochybnosti, že užíva časť nehnuteľnosti (od pôvodného plota po nový plot), ktorej vlastníctvo jej neprináleží, keď nadobudla vlastníctvo na základe domnelého právneho pôvodu - geometrického plánu.

10.9. Odvolací súd sa s týmto tvrdením žalobcu nestotožnil (bod 26. odôvodnenia), nakoľko z obsahu spisu vyplynulo, že žalovaná nehnuteľnosť, časť pozemnoknižnej parcely č. XXX v k. ú. R. J. nadobudla darovaním od svojich rodičov, ktorí boli vlastníkami celej pozemnoknižnej parcely, na základe notárskej zápisnice Štátneho notárstva v Trenčíne 24. 06. 1964 sp. zn. N 438/1964, Nz 499/1964 ako parcelu č. 504/2 a zvyšok ako právne nástupníctvo po právnych predchodcoch. Parc. č. 500/13 (vytvorená z pkn. parcely 504 - vid' č. l. 10) bola v katastri nehnuteľností vedená v registri E, pričom súd prvej inštancie správne uviedol, že výmery parciel v uvedenom registri nie sú právne záväzné, nakoľko sú vykonané bez presných meraní. Pokiaľ v roku 1992 žalovaná požiadala geodeta o zameranie svojich nehnuteľností, čo bolo vykonané geometrickým plánom overeným príslušným orgánom správy katastra, nie je možné jej postupu nič vytknúť a pokiaľ došlo k jeho vytýčeniu v teréne (žalobca toto spochybňoval), nie je možné považovať za titul putatívny geometrický plán Ing. T., ako nesprávne uvádzal i súd prvej inštancie vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, ale notársku zápisnicu o darovaní predmetnej nehnuteľnosti rodičmi žalovanej a následné právne nástupníctvo k parc. č. 500/13. Napokon v bode 35 odôvodnenia uviedol: „Z týchto dôvodov odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaná spornú časť pozemku, ktorej vypratanie je predmetom tohto súdneho konania, užívala v dobrej viere (dobromyseľne) minimálne od jari 1993 po dobu 10 rokov s tým, že vydržacia doba uplynula v marci 2003, svedčil jej i titul, ktorým bola darovacia zmluva od jej rodičov a právne nástupníctvo. O tom, že pozemky sú nesprávne zamerané, sa žalobca mohol dozvedieť na prelome rokov 2003 - 2004 a na základe vytyčovacieho návrhu Ing. H. zo dňa 28. 06. 2004. Z týchto dôvodov považoval odvolací súd tvrdenia žalovanej o dobromyseľnej držbe spornej časti pozemku počas zákonom stanovenej vydržacej doby za preukázané a mal za to, že sporný pozemok (od pôvodného plota po novopostavený plot) vydržala.“

11. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu sú teda dostatočne zrejmé všetky dôvody zamietnutia žaloby žalobcu. Je potrebné mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvoria pritom jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzujúcim rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu (5Cdo/406/2014). Tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je prvým rozhodnutím v spore, nie je možné ho vnímať izolovane, ale v nadväznosti na rozhodnutie súdu prvej inštancie (predovšetkým s ohľadom na skutkové

zistenia, na ktoré odvolací súd nadväzuje, respektíve ich berie za svoje), a v súvislosti s ním.

11.1. V ďalšom rade v rámci dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobca namieta vady v procese dokazovania, keď podľa žalobcu došlo k extrémnym pochybeniam súdu pri zisťovaní skutkového stavu a hodnotení dôkazov. Podľa názoru žalobcu, súdy zle vyhodnotili výpoveď žalovanej, resp. nesprávne vyhodnotili výpovede svedkov, namietal aj nedostatočnosť vo vzťahu k znaleckým posudkom, pričom za jediný správny považoval ním predložený znalecký posudok - geometrický plán Ing. Š., znalkyne z odboru geodézie.

11.2. K uvedenej námietke možno (vo všeobecnosti) uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (napr. problematika opomenutého dôkazu) alebo či konajúci súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo chybné. Je tomu tak v prípade, ak existujú výrazné rozpory medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami, alebo keď sú právne závery súdu alebo orgánu verejnej moci v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, alebo z nich v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia meritórneho rozhodnutia nevyplývajú. Ide o prípady svojvoľného hodnotenia dôkazov vykonaného bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu (m. m. I. ÚS 548/2015, IV. ÚS 607/2021, III. ÚS 104/2022, I. ÚS 417/2022). Odvolací súd sa v bodoch 40. až 43. venoval odvolacej námietke nesprávneho vyhodnotenia dokazovania v dostatočnom rozsahu, pričom vady v zmysle vyššie uvedeného nezistil. Nakoľko táto námietka bola súčasťou aj podaného odvolania a je v podstate zhodná s dovolacou námietkou, ani dovolací súd však v dokazovaní, resp. v procese hodnotenia dôkazov súdmi nižších inštancií takéto pochybenie, ktoré by zakladalo vadu podľa § 420 písm. f) CSP nezistil. Z dovolania žalobcu je v tejto časti zrejmé, že namietajúce vady v procese dokazovania v skutočnosti polemizuje s právnym posúdením prípadu súdmi oboch inštancií, ktoré nakoniec uzavreli, že žaloba žalobcu nie je dôvodná, pretože žalobca v spore dôkazné bremeno preukázať vlastnícke právo k spornej časti nehnuteľnosti neunesol, keď nepreukázal, že je vlastníkom spornej časti nehnuteľnosti, s poukazom na skutočnosť, že žalovaná k spornej časti pozemku (od pôvodného plota po novopostavený plot) nadobudla svoje vlastnícke právo vydržaním, a preto neexistoval právny dôvod túto časť pozemku vypratávať a nebol ani dôvod na odstránenie plota, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Dovolanie vo vzťahu ku § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12. Podľa 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12.1. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú a tiež, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, ktorú považuje dovolateľ za nesprávnu, nie určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

12.2. Žalobca nesprávne právne posúdenie videl v tom, že nadobúdacím titulom v prípade vydržania nemôže byť listina, ktorou sa právo (napríklad vlastnícke) samo o sebe nenadobúda. Podľa žalobcu nadobúdacím titulom pre účely vydržania nikdy nebude len geometrický plán, doklad o platbe za predmet zmluvy, dotazník, čestné prehlásenie a pod.. V tomto smere poukázal na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré ale nie je možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP, preto sa týmto nebude dovolací súd venovať. Ako na odklon poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/287/2006, 3Cdo/12/2010 a 3Cdo/147/2016.

12.3. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/287/2006 vyplynulo, že Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 31. mája 2006 č. k. 5Co/97/2006 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z obsahu odôvodnenia vyplynulo, že Okresný súd v Trenčíne zamietol návrh na určenie vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam, odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, tak, že určil navrhovateľov 1/ a 2/ za bezpodielových spoluvlastníkov špecifikovaných nehnuteľností. Na rozdiel od prvostupňového súdu mal za to, že i keď dotazník vyplnený navrhovateľmi 1/, 2/ a odporcom 1/ nemá náležitosti riadnej kúpnej zmluvy, postačuje na to, aby zakladal dobromyseľnosť navrhovateľov 1/, 2/. Bol teda domnelým právnym titulom k tomu, aby boli presvedčení, že od roku 1980 majú garáž skutočne vo vlastníctve. Dovolací súd sa nestotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu v otázke dobromyseľnosti držby navrhovateľov 1/ a 2/. Uviedol, že dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom k všetkým okolnostiam k veci, sa musí vzťahovať i k titulu, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo. Takýmto titulom (právnym dôvodom) sa môže rozumieť len právny úkon, ktorým sa vec prevádza na iného vlastníka, napríklad kúpna zmluva, darovacia zmluva, rozhodnutie štátneho orgánu a podobne.

12.4. Z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/12/2010 vyplynulo, že dovolanie bolo zamietnuté. Okresný súd Nitra určil, že do dedičstva po poručiťovi patrí polovica špecifikovaných nehnuteľností s tým, že právni predchodcovia žalobcov 1/ a 2/ a manželka nadobudli vlastnícke právo k špecifikovanej parcele právnym titulom vydržania. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Nitre zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že i keď právni predchodcovia žalobcov 1/, 2/ užívali spornú parcelu od roku 1943, nenadobudli jej vlastníctvo právnym titulom vydržania v zmysle zákona č. 141/1950 Zb., lebo nespĺnili podmienky vydržania (predovšetkým pokiaľ ide o ich dobromyseľnú a nepretržitú desaťročnú vydržaciú dobu). E.. Š.. a U.. Š.. od roku 1943 (kedy bol povolený zápis do pozemkovej knihy len vo vzťahu k iným nehnuteľnostiam, nie však vo vzťahu k spornej parcele) mali vedomosť, že nie sú vlastníckymi spornej parcely, a preto nemohli byť dobromyseľní v tom, že im vlastnícky patrí. Dobromyseľnosť právnych predchodcov žalobcov 1/ a 2/ bola narušená touto objektívnou skutočnosťou, ktorá v nich musela objektívne vyvolať pochybnosti o ich vlastníckom práve.

12.5. Z rozhodnutia NS SR sp zn. 3Cdo/147 2016 (R 62/2018) vyplynulo, že jedným z viacerých predpokladov vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je skutočnosť, že ten, kto určitú nehnuteľnosť užíva (napríklad za účelom prechodu alebo prejazdu), je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že koná ako oprávnený z vecného bremena. Rozhodujúcim tu nie sú subjektívne predstavy alebo domnienky konajúceho; jeho dobromyseľnosť musí byť, podobne ako v prípade vydržania vlastníckeho práva, posudzovaná z objektívneho hľadiska, to znamená z hľadiska, či pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Sama skutočnosť, že nehnuteľnosť užíva nerušene po dobu presahujúcu 10 rokov, nezakladá dobrú vieru o tom, že ide o výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu vyvodil odvolací súd zo skutkových zistení nadobudnutých v procese dokazovania správne právne závery. Dovolací súd poukazuje na vecne správne odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia (bod 2. tohto rozsudku najvyššieho súdu) s tým, že sa s ním v celom rozsahu stotožňuje. Aj podľa presvedčenia dovolacieho súdu žalobkyňa 1/ v konaní neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala svoje tvrdenia, že sporný pozemok užívala dobromyseľne a že pri prejazde a prechode cez sporný pozemok bola v tom, že vykonáva právo vyplývajúce z vecného bremena. Skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzovala svoju dobrú vieru, právny názor zastávaný žalobkyňou 1/ neumožňovali.

12.6. Predovšetkým je potrebné zo strany dovolacieho súdu uviesť, že súdy vydržanie nehnuteľnosti zo strany právnej predchodkyne žalovaného v predmetnej veci ani nevyvodzovali z geometrického plánu

(tento určoval rozsah vydržania - vid' bod 31. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), ako to nesprávne uvádza žalobca, ale s poukazom na body 25. a 26. rozsudku odvolacieho súdu vydržanie založili na notárskej zápisnici o darovaní predmetnej nehnuteľnosti rodičmi právnej predchodkyne žalovanej a následné právne nástupníctvo k parcele č. 500/13 z roku 1964. V bode 26. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu bolo uvedené, že z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná nehnuteľnosť, časť pozemknoknižnej parcely č. XXX v k. ú. R. J. nadobudla darovaním od svojich rodičov, ktorí boli vlastníkami celej pozemknoknižnej parcely, na základe notárskej zápisnice štátneho notárstva v Trenčíne 24. 6. 1964 sp. zn. N 438/1964, Nz/499/1964 ako parcelu č. 504/2 a zvyšok ako právne nástupníctvo po právnych predchodcoch. Parcela č. 500/13 (vytvorená z parcely 504) bola v katastri nehnuteľností vedená v registri E, pričom súd prvej inštancie správne uviedol, že výmery parciel v uvedenom registri nie sú právne záväzné, nakoľko sú vykonané bez presných meraní. Pokiaľ v roku 1992 žalovaná požiadala geodeta o zameranie svojej nehnuteľnosti, čo bolo vykonané geometrickým plánom overeným príslušným orgánom správy katastra, nie je možné jej postupu nič vytknúť a pokiaľ došlo k jej vytýčeniu v teréne, nie je možné považovať za titul putatívny geometrický plán Ing. T.. Preto nie je teda ani dôvod tvrdiť, že v uvedených rozhodnutiach išlo o odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

12.7. Dovolací súd uvádza, že žalobca nešpecifikoval, v čom konkrétne je právna otázka dovolacím súdom rozdielne rozhodovaná. Ak dovolateľ mal na mysli otázku, „či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu“, túto vyriešil Veľký senát NS SR pod sp. zn. 1VCdo/1/2024 z 13. mája 2024, publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod R 15/2024, z ktorého právna veta znie: „Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“ Veľký senát sa tu zaoberal otázkou, či môžu byť splnené podmienky vydržania aj bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu (v okolnostiach danej veci na základe ústnej kúpnej zmluvy). Veľký senát rozsudkom dovolanie zamietol. S ohľadom na namietané nesprávne posúdenie veci (splnenia predpokladov vydržania nehnuteľnosti s právnou predchodkyňou žalovaného) odvolacím súdom zo strany žalobcu, a aj akýsi prehľad (exkurz) judikatúry v oblasti vydržania nehnuteľnosti je potrebné poukázať na body 12. až 15. predmetného rozhodnutia Veľkého senátu NS SR:

„12. Vývoj súdnoaplikačnej praxe pri riešení nastolenej právnej otázky bol nasledovný:

12.1. Najvyšší súd vo svojej staršej judikatúre [R 44/96 (rozsudok z 28. februára 1995 sp. zn. 3Cdo/117/94)] rozlišoval medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby, keď nadviazal na skoršiu judikatúru (R 45/1986, Zb. rozh. č. 45, zoš. 9-10/1986, str. 193), podľa ktorej „[n]a rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiacie o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby“. Podľa právnej vety R 44/96 „neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníctva nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníctva vydržaním“. Najvyšší súd v okolnostiach danej veci uviedol, že „k oprávnenej držbe došlo až po dohode o ich kúpe, o ktorej súdy nemali pochybnosti. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby to nemalo podstatný vplyv. Platnosť nadobúdacieho právneho titulu je rozhodujúci len pri prevode vlastníctva na základe právneho úkonu. O takúto formu nadobudnutia vlastníctva v prejednávanej veci však nešlo, ako na to správne poukázal už odvolací súd, ale nadobúdajúcim titulom bolo vydržanie“. Obdobne, podľa stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SSR z 30. 3. 1983 CPJ 69/82 - uverejnenom vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR č. 5/1983 ako aj v Zborníku III, s. 164 - ústne dohodnuté zmluvy (kúpne, darovacie, zámenné) nemohli byť základom pre prevod vlastníckeho práva, „[m]ohli byť však základom dobromyseľnosti nadobúdateľa o nadobudnutí nehnuteľnosti“ vydržaním. Rovnaký záver sa po znovuzavedení inštitútu vydržania (v roku 1982) prijímal aj v právnickej spisbe, podľa ktorej nebolo rozhodné, či existuje aj platný právny titul nadobudnutia (Jehlička, O. In Češka, Z. a kol.

Občanský zákoník. Komentář. Díl I. Praha Panorama, 1987, s. 416), resp. podľa ktorej právny omyl nemusí byť prekážkou dobromyseľnosti držiteľa (Bičovský, J. - Holub, M. Občanský zákoník a predpisy souvisící I. Praha: Panorama, 1984, s. 181). Prístup, ktorý umožňoval vydržať nehnuteľnosť aj v prípade, ak držiteľ nadobudol jej držbu len na základe ústnej kúpnej zmluvy, sa na našom území konzistentne zastával od čias uhorského obyčajového práva, cez úpravu Občianskeho zákonníka z roku 1950 (s definíciou oprávnenej držby zhodujúcou sa s tou dnešnou), cez obdobie po znovuzavedení inštitútu vydržania, a to až do obdobia okolo roku 2010 (bod 12.2.).

12.2. Neskôr - niekedy od roku 2010 - sa najvyšší súd viacerými rozhodnutiami [napr. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010, 2Cdo/207/2005, či 6MCdo/5/2010] priklonil k názoru, že do podmienok oprávnenej držby, resp. dobromyseľného držiteľa je potrebné zahrnúť aj povinnosť držiteľa dodržať právny titul potrebný pre nadobudnutie vlastníckeho práva. Najvyšší súd bez zásadného zdôvodnenia zmeny staršej judikatúry, bez zmeny právnej úpravy, či bez spoločenskej zmeny, alebo v názore právnej vedy, reflektujúc skôr českú judikatúru (s rozdielnym historickým právnym zázemím, pozn.), začal uprednostňovať reštriktívnejší názor, že držiteľ nemôže byť dobromyseľný v prípade prevodu nehnuteľnosti ústnou kúpnu zmluvou, ak právny poriadok vyžaduje na prevod nehnuteľnosti písomnú kúpnu zmluvu. Podľa jeho názoru išlo totiž o neospravedliteľný právny omyl. Judikatúra sa rozvinula v tejto otázke do takej miery, že ani v prípade písomnej kúpnej zmluvy nemôže byť držba oprávnená, ak neprišlo k jej registrácii štátnym notárstvom v období, keď to právny poriadok vyžadoval. Ústavný súd (pozri bod 7.1.) explicitne poukázal na R 73/2015, R 74/2015 a R 83/2018.

12.2.1. V uznesení z 27. októbra 2010 sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015) dovolací súd zrušil odvolacie rozhodnutie z dôvodu, že zmluva o prevode pozemkov nebola registrovaná štátnym notárstvom („[p]okiaľ v preskúmvanej veci sa porúčiteľ a žalobkyňa 1/ ujali v roku 1971 držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že sú ich vlastníckmi, aj keď subjektívne mohli byť o svojom vlastníctve presvedčení“). Vo svojich právnych východiskách dovolací súd tiež uviedol, že „[v]ydržanie ... hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym ... Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu ignorantia iuris non excusat (neznalosť zákona neospravedľuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedliteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad.“ K uvedenému judikátu veľký senát najvyššieho súdu dodáva, že dovolací súd vo vyššie citovanom znení sám pripustil výnimky pre ospravedlnenie (aj právneho omylu, i keď len výnimočne a navyše neposudzoval oprávnenosť držby cez prizmu uhradenej kúpnej ceny.

12.2.2. V rozhodnutí z 27. januára 2015 sp. zn. 4Cdo/361/2012 (R 74/2015) dovolací súd zamietol dovolanie žalobcov. Pri riešení otázky, či boli v danej veci splnené predpoklady pre vydržanie vlastníctva nehnuteľnosti žalobcami dospel dovolací súd k pomerne striktnému záveru, že „[d]ržba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (viď rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/137/2011)“. Vo svojich právnych východiskách dovolací súd tiež uviedol, že „[p]osúdenie

toho, či držiteľ je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec patrí, treba posudzovať nielen zo subjektívnych predstáv držiteľa, ale i z objektívnych hľadísk viažucich sa k právnemu dôvodu (titulu), z ktorého sa odvodzuje vznik práva. Dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom na všetky okolnosti, sa musí vzťahovať aj na titul, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo. Tento titul nemusí byť vždy daný. Postačí, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že tu taký titul je. Nie je vylúčené, aby k vydržaniu vlastníckeho práva došlo na základe putatívneho právneho titulu. Je ale potrebné posúdiť, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu prejednávaneho prípadu po každom vyžadovať, nemal po vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností.“ S poukazom na citované dovolacie rozhodnutia (3Cdo/97/2009, 4Cdo/283/2009, 5Cdo/30/2010, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010 a 6MCdo/5/2010) ďalej konštatoval, „že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalnej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedliteľný ... Neznalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedlňuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť ... V preskúmvanej veci žalobcovia nepreukázali, že so zreteľom na všetky okolnosti boli dobromyseľní, predovšetkým nepreukázali riadny vstup do držby“.

12.2.3. V uznesení z 21. augusta 2018 sp. zn. 3Obdo/42/2018 (R 83/2018) najvyšší súd v rámci posudzovania právnej otázky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním nezistil odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu, poukazujúc pritom na rozhodnutia 2Cdo/271/2007, 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/12/2010, 4Cdo/287/2006, 5Cdo/234/2009 a 3Cdo/46/2017.

12.3. Súčasná súdna prax (dovolacieho i ústavného súdu) sa v súvislosti s interpretáciou § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, t. j. s otázkou, či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu viacerými rozhodnutiami vrátila k právnym záverom staršej judikatúry (bod 12.1.).

12.3.1. V uznesení z 12. augusta 2021 sp. zn. 5Cdo/210/2019 najvyšší súd k nastolenej dovolacej otázke - či môže fyzická osoba splniť podmienku oprávnenej držby, ktorej základom je dobromyseľnosť, keď jej nesvedčí žiadny nadobúdaci titul - najskôr poukázal na názor vyslovený nižšími súdmi, ktoré „zdôraznili, že vedomosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že mu boli vrátené sporné nehnuteľnosti, pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním sporných nehnuteľností na rozdiel od preukazovania vlastníctva, nie je treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v čom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby“. Následne tiež uviedol, že „[p]osúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí (rozhodnutie najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/287/2006). Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018).“ Uvedené právne závery zopakoval tiež najvyšší súd napr. v uznesení z 30. mája 2022 sp. zn. 2Cdo/190/2020 a v uznesení z 30. mája 2022 sp.

zn. 2Cdo/201/2020.

12.3.2. V náleze zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015 (publikovanom v Zbierke nálezov s uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 48/2018) ústavný súd po podaní historického exkurzu právneho inštitútu oprávnenej držby, kritike nedostatočného zdôvodnenia zmeny (novšej) judikatúry (bod 12.2. až 12.2.3.) a konštatovaní ústavnej konformity staršej judikatúry (bod 12.1.) považoval za podstatné uviesť, že „[p]ri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario, výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavne konformný ... taký výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný ... pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

12.3.3. V náleze z 24. novembra 2022 sp. zn. III. ÚS 468/2022 sa ústavný súd k vyššie uvedenému právnenému názoru vo veci sp. zn. II. ÚS 484/2015 explicitným spôsobom znova prihlásil. Predmetom posudzovania tu bola otázka dobromyseľnosti sťažovateľky pri držbe sporných nehnuteľností, v ktorej súvislosti nižšie súdy uviedli, že sťažovateľka mala vedieť, že vlastnícke právo so svojím manželom v skutočnosti nenadobudla, pretože k registrácii "Dohody" z roku 1973 štátnym notárstvom nedošlo, hoci zákon obligatórne k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v tom čase registráciu písomne uzavretej zmluvy vyžadoval, poukazujúc na prax najvyššieho súdu reprezentovanú rozhodnutiami sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010 a sp. zn. 6MCdo/5/2010. Ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že „[p]rávny názor, podľa ktorého súčasťou všetkých okolností, na ktoré je pri skúmaní dobromyseľnosti potrebné brať zreteľ, sú aj ťažiskové právne formy, bol predmetom ústavného prieskumu vo veci sp. zn. II. ÚS 484/2015. Ústavný súd v tejto veci rozhodol nálehom zo 14. novembra 2018, v ktorom vo vzťahu k uvedenému právnenému záveru zdôraznil, že takýto výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný ... Vo vzťahu k ústavne konformnému výkladu dobromyseľnosti držby v tomto náleze ďalej považoval ústavný súd za podstatné zdôrazniť, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“ (body 22. a 23. odôvodnenia nálezu).

13. Zodpovedanie nastolenej dovolacej otázky [„či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu (v okolnostiach danej veci na základe ústnej kúpnej zmluvy)“ (bod 11)] súvisí s interpretáciou predovšetkým ustanovení § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 OZ.

13.1. Podľa § 129 ods. 1 OZ držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou alebo kto vykonáva právo pre seba.

13.2. Podľa § 130 ods. 1 OZ ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu

vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

13.3. Podľa § 134 ods. 1 OZ oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

14. Veľký senát najvyššieho súdu pri interpretácii vyššie uvedených hmotnoprávných ustanovení a v rozsahu dovolaní nastolenej právnej otázky považuje za potrebné uviesť, že držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnenou držbou a neoprávnenou držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu, tak ako to robí napr. § 991 Českého občianskeho zákonníka. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V Slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyseľný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle“. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držbe. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedliteľný alebo neospravedliteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevyklučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedliteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na základe uvedeného je možné aj naďalej zotrvať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.

15. Veľký senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní o nastolenej otázke [(bod 11), ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne] z vyššie uvedených dôvodov nepovažuje za správny v podstate jediný argument, o ktorý sa novšia judikatúra (R 73/2015 a R 74/2015) opiera, a to, že „[n]eznalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedlňuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť“. Judikatórna línia reprezentovaná rozhodnutiami R 73/2015 a R 74/2015 je nielen explicitne zákonom de lege lata nepotvrdzujúca, ale je tiež v rozpore so zámerom, ktorý mal zákonodarca pri reforme právnej úpravy vydržania v roku 1950 (spružniť a uľahčiť vydržanie) a pri znovuzavedení inštitútu vydržania v roku 1982 (ochrániť tzv. nedoložené právne vzťahy k nehnuteľnostiam), rovnako tak značne obmedzuje dosah vydržania a je neprímerane rigidná. Preto sa veľký senát priklonil k ostatným súdnym rozhodnutiam (bod 12.3 až 12.3.3.), ktoré fundamentálne reflektujú staršiu judikatúru (bod 12.1.), vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v

spojení s § 130 ods. 1 OZ, z ktorých ustanovení platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva. Zároveň pritom rešpektoval účel vydržania, ktorým je uvedenie do súladu dlhodobého faktického stavu nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. Na historickom pozadí nie nepodstatnou je tiež okolnosť, že ani v minulosti (podľa slovenského, resp. uhorského práva, pozn.) právny titul nebol podmienkou držby. Nedostatok právneho titulu (napr. ústna kúpna zmluva nehnuteľnosti) preto pre účely vydržania nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa; keď tak, môže byť (iba) jedným z dôkazov preukazujúcich oprávnenosť držby, resp. dobromyseľnosť držiteľa. V zhode s názorom ústavného súdu (bod 12.3.2.) pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“

13. S poukazom na uvádzané dôvody, dospel dovolací súd k tomu, že dovolanie žalobcu je neprípustné s poukazom na § 447 písm. c) a f) CSP.

14. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania v dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.